

Nr 1

Konstitutionsutskottets utlåtande i anledning av motioner angående valbarhet till byggnads- och fastighetsnämnder.

Ärendet

I detta utlåtande behandlas motionerna I: 2 av herr Tistad (fp) och II: 4 av herrar Sjöholm (fp), Johansson i Växjö (cp) och Werner (m).

Hemställan avser: »att riksdagen måtte besluta att hos Kungl. Maj:t begära sådan ändring av gällande valbarhetsbestämmelser att till ledamot i byggnadsnämnd och fastighetsnämnd icke kan utses person med ekonomiska intressen, privata eller anknytna till arbetsgivare, i byggnadsverksamheten».

Frågans behandling 1968

En motion med samma syfte behandlades av riksdagen under höstsessionen 1968. I sitt utlåtande (nr 31) redovisade utskottet bl. a. gällande bestämmelser, ett uttalande av JO 1966 och ett svar på en enkel fråga 1967. JO-uttalandet var av följande lydelse:

Jag har i anledning av vad som upplysts i ärendet övervägt om jag borde hos Kungl. Maj:t göra framställning om sådan ändring av gällande valbarhetsbestämmelser, att den som har starka ekonomiska intressen inom byggnadsverksamheten icke skall vara valbar till ledamot i byggnadsnämnd. Jag har mig emellertid icke bekant att behov av en sådan författningsändring framkommit även på annat håll. Man torde dessutom kunna såsom regel utgå från att fullmäktige vid val av ledamöter i byggnadsnämnd beaktar om viss ledamots privata intressen är förenliga med uppdrag såsom ledamot av nämnden. Tillräckliga skäl för en dylik framställning synes därför icke föreligga.

Frågesvaret, som avgavs av statsrådet Lundkvist, innehöll följande:

Självfallet är det inte lämpligt att till ledamot eller suppleant i nämnd utses en person som kan förutses ofta komma att ha ett personligt intresse i ärenden hos nämnden. Enligt min mening skulle det dock inte vara möjligt att införa generella bestämmelser i lag för att hindra detta. Kommunerna bör för övrigt i största möjliga utsträckning lämnas handlingsfrihet vid val av förtroendemän.

För egen del uttalade utskottet följande:

Den nuvarande stora handlingsfriheten för kommunerna vid val av förtroendemän är ett viktigt led i den kommunala självstyrelsen. Inskränkningar däri bör därför företas med stor försiktighet. Tillräckliga skäl för ändring av nu gällande bestämmelser angående valbarhet till byggnads-
Bihang till riksdagens protokoll 1970. 5 saml. 2 avd. Nr 1—4

nämnd eller andra kommunala nämnder kan enligt utskottets mening inte anses föreligga. Utskottet, som ansluter sig till den uppfattning JO utvecklat i sitt ovan återgivna uttalande, är emellertid angeläget att framhålla vikten av att rådande frihet på området inte missbrukas.

Utskottet avstyrkte motionen. Reservation avgavs inte. Riksdagen följde utskottet.

Motionerna

Efter att ha redovisat de uttalanden, som återgetts i det föregående, anför motionärerna följande:

Samtliga här ovan återopade auktoritativa uttalanden är helt enstämmiga i sin betoning av nödvändigheten av att i byggnadsnämnd icke inväljes person med ekonomiska intressen i byggnadsverksamheten. Samstämmigheten är likaså fullständig i förhoppningen om att så gemenligen icke sker. Dessvärre är emellertid denna förhoppning icke desto mindre falsk. Alltför många exempel skulle kunna anföras utvisande att byggnadsnämnd — liksom fastighetsnämnd som är helt jämförbar i hithörande avseende — som ledamöter har åtskilliga personer som är direkt verksamma och ekonomiskt intresserade i byggnadsbranschen. Rena skräckexempel saknas icke. I stället för en ambition att hålla här avsedda personer borta från dessa nämnder synes man mångenstädes tvärt om prioritera inval av intressenter i byggnadsverksamheten. Det är klart ådagalagt att just det missbruk av friheten på detta område som konstitutionsutskottet varnar för talrikt förekommer. Någon annan lösning än den av riksdagens justitieombudsman övervägda ändringen av valbarhetsbestämmelserna synes därför icke förefinnas.

Utskottet

Utskottet hänvisar till sitt ovan återgivna, av riksdagen godkända yttrande 1968 över en motion med samma syfte som de förevarande. Enligt utskottets mening föreligger inte tillräckliga skäl för att nu inta en annan ståndpunkt. Utskottet hemställer därför,

att riksdagen avslår motionerna I: 2 och II: 4.

Stockholm den 10 februari 1970

På konstitutionsutskottets vägnar:

GEORG PETTERSSON

Närvarande:

från första kammaren: herrar Georg Pettersson (s), Erik Olsson (s), Sveningsson (m), Sörlin (s), Richardson (fp), Nyquist (s), Norberg (s) och Axel Georg Pettersson (cp); samt

från andra kammaren: herrar Larsson i Luttra (cp), Nilsson i Östersund (s), Henningsson (s), Nelander (fp), Björkman (m), fru Thunvall (s), herrar Johansson i Trollhättan (s), Boo (cp), Sterne (fp) och Andersson i Storfors (s).